

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.6.2011
COM(2011) 363 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Vrh Rio+20: na poti k okolju prijaznemu gospodarstvu in boljšemu upravljanju

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Vrh Rio+20: na poti k okolju prijaznemu gospodarstvu in boljšemu upravljanju

1. KONFERENCA RIO+20: PRILOŽNOST, KI JE SVET NE SME ZAMUDITI

Junija 2012 bodo oči sveta uprte v Rio de Janeiro, kjer se bodo dvajset let po prvem „vrhu globalne razsežnosti“ sestali vodje držav in vlad na Konferenci Združenih narodov o trajnostnem razvoju¹ (UNCSD ali Konferenci „Rio+20“). Rio+20 predstavlja nadaljevanje prejšnjih vrhov globalne razsežnosti: Konference Združenih narodov o človekovem okolju v Stockholmu leta 1972, Konference o okolju in razvoju („svetovnega vrha“) v Rio de Janeiru leta 1992 ter Svetovnega vrha o trajnostnem razvoju v Johannesburgu leta 2002. Obenem se navezuje na Vrh Združenih narodov ob novem tisočletju leta 2000 ter na določitev Razvojnih ciljev novega tisočletja (Millennium Development Goals, MDGs).

Rio+20 je za naš medsebojno povezan svet edinstvena priložnost, da obnovi svojo politično zavezanost trajnostnemu razvoju. Na konferenci bo ocenjen dosedanji napredek, obravnavane bodo vrzeli v izvajanju ter novi izzivi. To bo potekalo v okviru dveh povezanih tem: „okolju prijazno gospodarstvo v kontekstu trajnostnega razvoja in izkoreninjenje revščine“ ter „institucionalni okvir za trajnostni razvoj“.

Rio+20 lahko pomeni začetek pospešenega in temeljitega svetovnega prehoda na okolju prijazno gospodarstvo, ki ustvarja rast, delovna mesta ter odpravlja revščino, tako da vlaga v naravni kapital in ga ohranja, saj je od njega odvisno dolgoročno preživetje našega planeta. Prav tako lahko ta konferenca pomeni začetek potrebne reforme mednarodnega upravljanja na področju trajnostnega razvoja.

Evropska komisija je odločena prispevati k temu, da bo konferenca Rio+20 uspešna. To sporočilo je podlaga za nadaljnji dialog z institucijami EU, civilno družbo, gospodarstvom in državami po vsem svetu, zato Komisija v njem opredeljuje svoja začetna stališča glede morebitnih konkretnih rezultatov konference Rio+20. Sporočilo izhaja iz različnih politik EU, ki so pomembne za trajnostni razvoj, in iz Strategije EU 2020, obenem pa upošteva javno razpravo, ki je bila odprta februarja 2011².

2. PREGLED RAZVOJA PO LETU 1992: VRZELI V IZVAJANJU IN NOVI IZZIVI

2.1. Trajnostni razvoj na mednarodni ravni

V zadnjih desetletjih smo bili priča številnim pozitivnim svetovnim trendom. Še zlasti to velja za rast dohodkov, saj je med letoma 2000 in 2005 več kot 120 milijonov ljudi prestopilo prag „enega dolarja na dan“. Izboljšalo se je tudi izobraževanje, zdravstvena nega in preskrba z vodo.

¹ www.uncsd2012.org.

² http://ec.europa.eu/environment/consultations/un_2012.htm.

Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) in Konvencija o biološki raznovrstnosti (CBD), ki sta bili sprejeti v Riu leta 1992, sta pokazali, kaj je mogoče doseči z ukrepi na svetovni ravni. Na podnebnih pogajanjih v Cancúnu leta 2010 je bil dosežen napredek v smeri novega svetovnega upravljanja podnebnih sprememb s ciljem, da se naraščanje temperatur zaradi podnebnih sprememb omeji na 2 °C. Podobno je bil tudi na srečanju o biotski raznovrstnosti leta 2010 v Nagoji dosežen pomemben napredek. Na voljo je bistveno več znanstvenih informacij, javnost je bolj ozaveščena o okoljskih vprašanjih, zlasti o podnebnih spremembah, močno se je obenem povečalo sodelovanje civilne družbe v oblikovanju politike na svetovni ravni, tudi zaradi izboljšane komunikacije prek interneta.

V zadnjih dvajsetih letih so številne države v razvoju postale pomembni gospodarski in politični akterji. Zaradi tega je nastalo novo ravnovesje moči in vpliva, ki prinaša nove vloge, te pa spet zahtevajo sprejemanje novih odgovornosti.

Kljub pozitivnemu razvoju ostajajo precejšnje vrzeli v izvajanju in izzivi, te pa bo treba ustrezno obravnavati v okviru konference Rio+20. Okoli 1,4 milijarde ljudi še vedno živi v skrajni revščini, med njimi večina v podsaharski Afriki in južni Afriki, šestina svetovnega prebivalstva pa je podhranjena. Več razvojnih ciljev novega tisočletja je vse prej kot uresničenih. V primeru razvojnega cilja, ki zadeva javno higieno, le polovica prebivalstva v državah v razvoju uživa ustrezne sanitarno-higienske razmere. Napredek pri uresničevanju razvojnih ciljev novega tisočletja je v zemljepisnem pogledu zelo neenakomeren, saj nekatere regije zaostajajo za drugimi, poleg tega še noben cilj ni bil dosežen v posamezni šibki državi. Nedavna gospodarska kriza ter rastoče cene hrane, zaradi katerih se je povečalo število revnih ljudi, so negativno vplivale na prizadevanja za rešitev teh problemov.

Številni okoljski izzivi so ostali nerešeni in so se celo zaostрили. Povečana potreba po virih, kot so zemlja, voda, gozdovi in ekosistemi, je privedla do vedno večje izčrpanosti in degradacije, poleg tega se alarmantno hitro povečujeta izguba biotske raznovrstnosti in krčenje gozdov. V svetovnem merilu postajata vse bolj pereči tudi vprašanja pomanjkanja materialnih virov in dostopa do njih. Svetovne emisije toplogrednih plinov se še naprej povečujejo, kar je posledica sprememb v rabi tal in vedno večjega povpraševanja po fosilnih gorivih. Obenem lahko učinki podnebnih sprememb, kot so spremembe v porazdelitvi padavin in naraščanje gladine morja, še povečajo že obstoječe okoljske probleme. Vse resnejši problem sta tudi izčrpavanje in onesnaževanje vodnih virov in morskega okolja, pomanjkanje vode pa lahko do leta 2025 prizadene tretjino svetovnega prebivalstva. Širjenje puščav in degradacija tal vplivata na številne države v razvoju, katerih gospodarstvo je močno odvisno od kmetijstva, zlasti samooskrbnega. Kljub napredku pri izvajanju mednarodnih konvencij se v državah v razvoju in gospodarstvih v vzponu nadaljuje izpostavljenost nevarnim snovem, kot so pesticidi in nevarni odpadki. Mnogi teh okoljskih problemov niso izolirani, temveč povezani in medsebojno odvisni.

V prihodnosti bo gospodarska rast verjetno najhitrejša gospodarstvih v vzponu in ob ustreznem upravljanju lahko ljudem pomaga iz revščine. Vendar pa se bo ob nadaljevanju trenutne porabe in proizvodnih vzorcev v številnih državah po svetu povečevala poraba naravnih virov, pospeševale se bodo degradacija okolja in podnebne spremembe. Pritiske in učinke na okolje bo še poslabšalo naraščanje prebivalstva (ki naj bi leta 2050 doseglo najmanj 9 milijard ljudi), urbanizacija in socialne spremembe (v gospodarstvih v vzponu naj bi se prebivalstvo „srednjega razreda“ povečalo za vsaj 1,2 milijarde ljudi).

2.2. Trajnostni razvoj v EU

V zadnjih desetletjih je EU s številnimi svojimi politikami spodbujala trajnostni razvoj. Tako je v povezavi s shemo EU za trgovanje z emisijami sprejela zavezujoče cilje za ohranitev podnebja ter vrsto zakonodajnih instrumentov o biotski raznovrstnosti, ravnanju z odpadki ter kakovosti vode in zraka. Ti ukrepi so spodbudili rast okolju prijaznih industrij v EU, ki sedaj predstavljajo več kot 2,5 % BDP v EU in zaposlujejo več kot 3,4 milijona ljudi. Leta 2001 je EU sprejela svojo strategijo za trajnostni razvoj, ki je bila leta 2006 obnovljena.

Po zadnjem poročilu o strategiji EU za trajnostni razvoj iz leta 2009 je bil na različne načine ocenjen napredek pri doseganju trajnosti v EU, med drugim s pomočjo kazalcev trajnosti ter v poročilu Evropske agencije za okolje o stanju okolja. Na podlagi teh publikacij je mogoče sklepati, da kljub določenemu napredku še vedno ostajajo številni izzivi, pri čemer gre zlasti za ustvarjanje bolj trajnostne rasti.

Ključni politični mejnik je bil sprejetje Strategije Evropa 2020 v letu 2010. Z njo naj bi se EU preoblikovala v nizkoogljično gospodarstvo, ki temelji na znanju in je obenem gospodarno z viri, ter zagotovila trajnosten odziv na izzive, s katerimi naj bi se soočila v obdobju do leta 2050. Namen strategije je vključiti trajnost v oblikovanje politik ter okrepiti njeno vlogo tako, da se določijo prednostne naloge *pametne, trajnostne* in *vkjučujoče* rasti, ki se medsebojno krepijo, in temeljijo na petih glavnih ciljih ter sedmih vodilnih pobudah (glej Prilogo).

Mnoge med temi vodilnimi pobudami so neposrednega pomena za to sporočilo. Cilj vodilne pobude o učinkoviti rabi virov je npr. ločiti uporabo naravnih virov od gospodarske rasti, zato predvideva vrsto novih političnih ukrepov, med drugim na področjih surovin, energetske učinkovitosti in biotske raznovrstnosti, ter časovnih načrtov za dekarbonizacijo gospodarstva, energetskega sektorja in prometa. Pobuda obenem zagovarja okrepljeno uporabo tržnih instrumentov, odpravo okolju škodljivih subvencij ter okolju prijaznejše davčne sisteme.

Napredek pri izboljševanju učinkovite rabe virov ter pri drugih ciljih in vodilnih pobudah se bo spremljal v okviru upravljanja strategije Evropa 2020 in „Evropskega semestra“. Tako bodo združeni prispevki sektorskih sestav Sveta, nacionalni programi držav članic za reforme, mnenja Komisije in sklepi Evropskega sveta. Tako bo vzpostavljen okrepljen mehanizem za doseg večje integriranosti in politične koherence v korist okolja in trajnostnega razvoja.

Za oceno napredka pri uresničevanju strategije EU za trajnostni razvoj bo Komisija prek svojega statističnega urada Eurostat, Evropske agencije za okolje in drugih poti še naprej zagotavljala statistične informacije in kazalce, ki omogočajo merjenje trajnosti in pripravljanje poročil s tem v zvezi, tudi v okviru strategije Evropa 2020.

Rio+20 bo tako na ravni EU kot svetovni ravni predstavljal prelomen dogodek za trajnostni razvoj. Njegovi rezultati bodo navdih za strategijo EU in njene ukrepe za trajnostni razvoj, še posebej pa bodo v pomoč pri nadaljnji krepitvi strategije EU za Evropo 2020 kot učinkovitega instrumenta za doseganje trajnostnega razvoja.

3. NA POTI K OKOLJU PRIJAZNEMU GOSPODARSTVU IN BOLJŠEMU UPRAVLJANJU

3.1. Omogočanje prehoda

Svet se dvajset let po vrhu v Riu še vedno sooča z dvema pomembnima in povezanima izzivoma: izpolnjevanje zahtev svetovnega prebivalstva, ki naj bi do leta 2050 naraslo za več

kot tretjino, po boljšem življenju in obvladovanje pritiskov na okolje, ki bodo v nasprotnem primeru spodkopali sposobnost sveta, da zadosti take potrebe.

Odgovor na te izzive ni v počasnejši rasti temveč v spodbujanju *prave* rasti. Razlogi za temeljit premislek o konvencionalnem modelu gospodarskega napredka so prepričljivi: zgolj delati na robu gospodarskega sistema, ki spodbuja neučinkovito rabo naravnega kapitala in virov, ne bo dovolj za spremembe. Potrebujemo gospodarstvo, ki lahko zagotavlja rast in razvoj, obenem pa izboljšuje blaginjo ljudi, zagotavlja ustrezna delovna mesta, zmanjšuje neenakosti, odpravlja revščino in ohranja naravni kapital, od katerega smo vsi odvisni. Takšno okolju prijazno gospodarstvo je učinkovita pot za spodbujanje trajnostnega razvoja, izkoreninjanje revščine in obvladovanje prihodnjih izzivov ter nerešenih vrzeli pri izvajanju.

Za prehod na okolju prijazno gospodarstvo je potrebno ohranjanje ključnih naravnih virov kot dobrin in vlaganje vanje. To je bistveno za vsa gospodarstva, še zlasti pa velja za države v razvoju, ki imajo priložnosti spodbuditi rast svojih gospodarstev s pomočjo trajnostne rabe svojega naravnega kapitala. To pomeni tudi uporabo rešitev z nizkimi emisijami ogljika in učinkovito rabo virov ter pospešena prizadevanja za spodbujanje vzorcev trajnostne porabe in proizvodnje. Za vse to bo treba vzpostaviti pravi regulativni okvir, oblikovati močne pobude za trge in inovacije, izkoristiti finančne vire, spodbuditi podjetništvo in večje sodelovanje zasebnega sektorja. Prav tako je potrebno pravilno vrednotenje naravnega kapitala, bolj splošno pa sprememba načinov, kako merimo rast in napredek.

V okolju prijaznem gospodarstvu je mogoče mnoge izzive preoblikovati v gospodarske priložnosti, pri čemer ne gre zgolj za obračanje negativnih okoljskih trendov, temveč tudi za prihodnje ustvarjanje rasti in delovnih mest. Izkušnje na primer kažejo, da so tržni pristopi, kot je trgovanje z emisijami, ne le stroškovno učinkovita orodja za reševanje okoljskih problemov, temveč so tudi vir naložb.

Okolju prijazno gospodarstvo ponuja priložnosti za vse države, ne glede na to, kako so razvite in kakšna je struktura njihovih gospodarstev. Čeprav lahko naložbe v prehod na okolju prijazno gospodarstvo v mnogih primerih privedejo do kratkoročnih rešitev, ki imajo koristi za vse strani, bosta v drugih primerih potrebna srednjeročna perspektiva in obvladovanje prehodnih stroškov, tudi prek ukrepov v korist revnih. Čeprav ni enotnega modela za vse, obstajajo skupni izzivi in rešitve, države pa bodo imele koristi od izmenjave izkušenj in boljšega mednarodnega sodelovanja.

Prehod na okolju prijazno gospodarstvo se obenem ne začneja z ničle. Uveljavljenih je že nekaj strategij, ki so državam lahko v podporo, na primer na področjih, kot so podnebne spremembe, biotska raznovrstnost, trajnostna poraba in proizvodnja, raziskave in inovacije, kar vse lahko prispeva k vzpostavljanju okolju prijaznejšega gospodarstva. Prihodnje nacionalne in mednarodne strategije za okolju prijazno gospodarstvo morajo temeljiti na teh strategijah in jih hkrati okrepiti, kot je primer pri strategiji Evropa 2020 in pri nedavnem časovnem načrtu za prehod na konkurenčno, nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050.

Tudi mednarodne organizacije, kot sta Program Združenih narodov za okolje (UNEP) ter Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), razvijajo strategije za okolju prijazno gospodarstvo in okolju prijazno rast. Mednarodna organizacija dela razvija programe za okolju prijazna in dostojna delovna mesta. V agendo za okolju prijazno gospodarstvo se vse bolj vključujeta tudi skupini G8 in G20. V Cancúnu so države podpisnice Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC) sklenile, da morajo vse države razviti strategije za razvoj z nizkimi emisijami ogljika, ki bodo skladne s trajnostnim razvojem.

Na podlagi zgoraj navedenih pobud moramo za prehod na okolju prijazno gospodarstvo obravnavati tri medsebojno povezane politične razsežnosti:

- (1) Naložbe v trajnostno upravljanje najpomembnejših virov in naravnega kapitala („kaj“)
- (2) Vzpostavljanje pravih tržnih in regulativnih pogojev („kako“)
- (3) Boljše upravljanje in tesnejša vključenost zasebnega sektorja („kdo“)

Te tri razsežnosti bodo kot okvir za usmerjene ukrepe in naložbe podrobneje analizirane v naslednjih razdelkih.

3.2. Naložbe v trajnostno upravljanje najpomembnejših virov in naravnega kapitala

Viri, kot so voda, energija, zemlja, gozdovi, pa tudi surovine, predstavljajo temelj vsakega gospodarstva, zlasti takega, ki je okolju prijazno. Ti viri mnogim ljudem po svetu pomenijo materialno osnovo za življenje; zlasti to velja za države v razvoju, kjer sta pomanjkanje dostopa do kakovostnih virov ter pomanjkljivo znanje o trajnostnem upravljanju takih virov pomembna vzroka za revščino. Na voljo je veliko prepričljivih dokazov, kako lahko dostop do trajnostno upravljanjih virov ljudem pomaga, da se znebijo revščine. Zato lahko v nadaljevanju opredeljena področja virov postanejo najpomembnejši rastoči trgi okolju prijaznega gospodarstva, ki bodo temelj prihodnjega gospodarskega razvoja, ustvarjanja delovnih mest ter odpravljanja revščine, zlasti v državah v razvoju.

Voda je eden najdragocenejših virov, saj sta od nje odvisna življenje in zdravje, prav tako so od nje odvisni mnogi gospodarski sektorji, kot so kmetijstvo, predelovalne dejavnosti in proizvodnja energije. Trajnostno upravljanje vode je ključnega pomena v prizadevanjih za odpravo revščine, saj je življenje revnih ljudi tesno povezano z dostopom do vode ter do njenih najrazličnejših načinov uporabe in funkcij. Voda je zelo pomembna tudi za odnose med regijami, za mir in varnost. Na dlani je, da so potrebni odločni politični ukrepi za izboljšanje dostopa do vode, njene kakovosti in učinkovitosti.

Za družbeni in gospodarski razvoj je temeljni pogoj dostop do **energetskih** storitev. Dostop do energije ima zelo pomembno vlogo tudi pri izkoreninjanju revščine. V državah v razvoju trenutno več kot 1,4 mrd. ljudi nima dostopa do elektrike, 2,7 mrd. ljudi pa je pri kuhi odvisnih od tradicionalne uporabe biomase. V državah v razvoju imajo številne regije velik potencial za **obnovljive vire energije**, zlasti tam, kjer širitve električnih omrežij niso ekonomsko upravičene. Razvoj obnovljivih virov energije se mora odvijati skupaj z ukrepi za krepitev **energetske učinkovitosti** in zmanjševanja odvisnosti od fosilnih goriv.

Morski viri so vir hrane in gospodarske blaginje. Sektor ribištva je bistvenega pomena za gospodarski razvoj in obstoj milijonov ljudi po svetu, zlasti v državah v razvoju. **Oceani in morja** so bistvena sestavina ekosistema na zemlji in imajo pomembno vlogo pri blažitvi podnebnih sprememb. Koralni grebeni in gozdovi mangrov niso le skladišča ogljika in vir biotske raznovrstnosti, temveč obalnim območjem pomenijo tudi zaščito pred poplavami in zmanjšujejo tveganja katastrof. Vendar se morsko okolje sooča s številnimi grožnjami, kot so izčrpanost staležev rib, izguba biotske raznovrstnosti, odpadki v morju ter onesnaženost vključno z zakisanostjo. Mnogi problemi segajo prek državnih meja, zato jih je treba obravnavati na mednarodni ravni.

Največji izziv, s katerim se sooča **kmetijstvo**, je do leta 2050 nahraniti 9 milijard ljudi brez nadaljnje degradacije in onesnaževanja tal. Trajnostna raba zemljišč in kmetijstvo bosta

temelj okolju prijaznega gospodarstva. Trenutne kmetijske prakse ustvarjajo več kot 70 % svetovne porabe sladkovodnih virov in prispevajo več kot 13 % emisij toplogrednih plinov. Trajnostno kmetijstvo lahko zlasti na majhnih kmetijah bistveno poveča pridelek. Čeprav je na voljo veliko postopkov trajnostnega upravljanja zemljišč, pa naložbe vanje niso zadostne. Degradacija tal je neposredno povezana s kmetijstvom in obenem neposredno vpliva na okoli 1,5 mrd. ljudi, med katerimi je 42 % revnega prebivalstva sveta. Degradacija tal je globalni problem, ki ne zadeva zgolj sušnih in polsušnih območij in zahteva globalen odziv. Za rešitev teh problemov je bistveno dobro upravljanje, pri katerem se spoštujejo zemljiške pravice in lastništvo, tudi pravic skupnosti in domorodnih ljudstev. Vse te vidike je treba upoštevati, da se zagotovi trajnostna preskrba s hrano.

Gozdovi milijonom ljudem predstavljajo osnovo za preživetje, med katerimi mnogi živijo v tropskih predelih in pripadajo revnejšim segmentom družbe. Obenem so gozdovi ključna sestavina ekosistema na zemlji, saj opravljajo funkcije, kot je zaščita tal, vode in biotske raznovrstnosti. Emisije zaradi krčenja tropskih gozdov ter degradacije gozdnih in šotnih površin naj bi po trenutnih ocenah predstavljale 15 % svetovnih emisij CO₂. V okolju prijaznem gospodarstvu in v okviru strategij za obnovljive vire energije bodo gozdovi predvidoma zelo pomemben vir novih surovin, kot je umetna masa na biološki osnovi. V povezavi s tem sta odločilnega pomena ohranjanje in trajnostno upravljanje gozdov.

Trajnostna raba tal, kmetijstvo, gozdovi, voda in oceani temeljijo na **ekosistemih in biotski raznovrstnosti**, od katerih sta odvisna tudi dolgoročna odpornost in zdravje okolja. Narašča osveščenost o tem, kakšne koristi prinašajo storitve ekosistemov za gospodarstvo in širšo družbo³ ter kakšen potencial za okolju prijazno gospodarstvo ponujajo naložbe v naravni kapital.

Odpadki so lahko dragocen vir, a če z njimi ne ravnamo na ustrezen način, povzročajo tveganja za okolje in zdravje. S pravilnim **ravnanjem z odpadki** se minimizirajo učinki na okolje, kot so emisije toplogrednih plinov, spodbuja se učinkovita raba virov, zagotavljajo se novi viri recikliranih surovin. Gospodarski potencial ravnanja z odpadki narašča v mnogih regijah po svetu in ponuja dobre priložnosti za gospodarstvo in ustvarjanje delovnih mest. Pomembno je zagotoviti, da so ta delovna mesta dostojna, zlasti glede delovnih pogojev. Z gospodarsko rastjo držav v razvoju se povečujejo potrebe, a obenem tudi gospodarske priložnosti za boljše ravnanje z odpadki. Druga tema, ki je prav tako zelo pomembna na nacionalni in svetovni ravni, so nevarni odpadki in kemikalije.

Za prehod na okolju prijazno svetovno gospodarstvo bodo na teh področjih potrebni odločnejši svetovni politični ukrepi in prav konferenca Rio+20 naj bi predstavljala platformo, prek katere naj bi dosegli ta cilj.

3.3. Vzpostavljanje pravih tržnih in regulativnih pogojev

Da se na zgoraj navedenih področjih omogoči in usmerja rast, bo treba vzpostaviti številne tržne in regulativne pogoje. Takšni pogoji so ne le ključnega pomena za spodbujanje okoljskih ciljev, temveč zagotavljajo določeno predvidljivost in enake pogoje delovanje za nosilce gospodarskih dejavnosti. Obenem zagotavljajo dobro podlago za naložbe in spodbujanje okolju prijaznih inovacij prek novih tehnologij in novih načinov dela.

³ The Economics of Ecosystems and Biodiversity for Business – "TEEB for Business".

Pomembno vlogo pri vzpostavljanju okolju prijaznejšega gospodarstva bodo tako na nacionalni kot mednarodni ravni imeli **regulativni instrumenti**. Povezati jih je treba s **tržnimi instrumenti**, kot so davki, tržljiva dovoljenja in okoljske subvencije, ki so prožna in stroškovno učinkovita orodja za doseganje povezanih gospodarskih, socialnih in okoljskih ciljev. Fiskalne reforme, s katerimi se davčna bremena prenašajo z delovne sile na okoljske učinke in energijo, lahko ustvarijo obojestranske koristi za zaposlovanje in okolje. Sistemi omejevanja in trgovanja, kot je sistem EU za trgovanje z emisijami, so se izkazali za uspešne tržne instrumente. Med ostalimi uspešnimi sistemi so fiskalne spodbude za mala in srednje velika podjetja, ekodavki in tarife za dovajanje toka. V nekaterih državah se že uporabljajo plačila za storitve ekosistemov, ki imajo obenem pomembno vlogo pri tekočih pogajanjih o zmanjšanju emisij zaradi krčenja in propadanja gozdov.

Okolju škodljive subvencije so velika ovira za okolju prijaznejše gospodarstvo. Zaradi njih se nadaljujejo netrajnostne prakse in preusmerjajo finančni viri, ki bi bili potrebni za okolju prijazne naložbe. Narašča zavedanje, da je take subvencije treba odpraviti. Leta 2009 se je skupina G20 odločila racionalizirati in postopno odpraviti subvencije za fosilna goriva, ki spodbujajo razsipno porabo. Ta zaveza bo v letu 2011 ponovno obravnavana. Leta 2010 so podpisnice Konvencije o biološki raznovrstnosti sklenile do leta 2020 popolnoma ali postopno odpraviti ali prenoviti sheme subvencij, ki so škodljive za biotsko raznovrstnost.

Za prehod na okolju prijazno svetovno gospodarstvo bo treba mobilizirati **precejšnja finančna sredstva**. Ukrepati bodo morale vse države, mednarodne organizacije in banke. Po ocenah UNEP bodo v obdobju do leta 2050 potrebne globalne naložbe v višini okoli 2 % svetovnega BDP. Za to bo potreben premik paradigme v načinih financiranja, ki bo državam omogočil uporabiti inovativne javne in zasebne rešitve. Zgolj javni skladi ne bodo zadostovali, temveč bo treba z javnim financiranjem spodbuditi bistveno večje zasebne naložbe. Uvesti bo treba spodbude za okolju prijazne zasebne naložbe, v večjem obsegu pa bo treba uporabiti načine za preusmeritev sredstev iz delniških, zavarovalnih in pokojninskih skladov v trajnostni razvoj. Obenem bosta tako nacionalni javni sektor in mednarodno javno financiranje imela pomembna vloga in vzpostavljanju pogojev, ki pripomorejo k zmanjšanju tveganj za zasebne naložbe ter zagotavljajo poštene in pravične načine financiranja. Dostop do finančnega in naložbenega kapitala je v povezavi z ugodnim regulativnim okoljem zelo pomemben za spodbujanje **ekoloških inovacij, okoljskih tehnologij ter okolju prijaznih malih in srednjih podjetij**.

Prehod na okolju prijazno gospodarstvo ne bo mogoč brez potrebnega **strokovnega znanja in veščin**. Obenem je treba zagotoviti, da bodo **nova delovna mesta** tudi „dostojna“, kar pomeni, da morajo vključevati zagotovila glede pravic pri delu, socialne zaščite, socialnega dialoga. Gospodarska politika mora biti povezana s političnimi ukrepi glede zaposlovanja, da bodo zaposleni opremljeni z novimi znanji in da bo mogoče ustvariti nove priložnosti za zaposlovanje. Med skoraj 211 milijoni nezaposlenih na svetu leta 2009 je bilo 40 odstotkov mladih ljudi med 15. in 24. letom starosti, potrebni pa bodo številni ukrepi za zagotovitev priložnosti mladim ljudem. Obenem bo mnoge ovire za prehod na okolju prijazno gospodarstvo in trajnejšo prihodnost mogoče odpraviti zgolj z okrepljenim **sodelovanjem na področju znanosti in raziskav**.

Trajnostne vzorce ponudbe in povpraševanja na mednarodni ravni je mogoče podpreti s krepitvijo **vzajemne podpore med trgovino in trajnostnim razvojem**. To vključuje ohranjanje odprtega in nediskriminatornega večstranskega sistema trgovanja ter zagotovitev, da lahko vsaka država sprejme ukrepe za spodbujanje trajnostnega razvoja pod pogojem, da ti ukrepi ne predstavljajo samovoljne ali neupravičene diskriminacije oziroma prikritega omejevanja

mednarodne trgovine. Vzajemno podporo je mogoče spodbujati tudi z zmanjšanjem oziroma odpravo tarifnih in netarifnih ovir za okoljsko blago, tehnologijo in storitve ter za okolju prijazne proizvode in proizvode iz pravične trgovine. S širjenjem sistemov zagotavljanja trajnosti in praks širše družbene odgovornosti lahko tudi razvoj mednarodnih smernic in standardov ter certifikatov in oznak prinese koristi za gospodarstvo, družbo in okolje. Okrepiti je treba mednarodne ukrepe za boj proti nezakoniti trgovini z okoljsko občutljivim blagom, kot so divje živali in rastline, nevarne snovi in naravni viri – dober primer, kar je mogoče doseči na tem področju, so prostovoljni partnerski sporazumi, o katerih se EU pogaja v okviru svoje pobude o uveljavljanju zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov (FLEGT). Prav tako je treba spodbujati vključitev določb o trajnosti v večstranske in dvostranske trgovske sporazume.

Za zagotavljanje in merjenje napredka je treba uvesti primerljive instrumente in kazalnike. Številne organizacije, med njimi OECD, si prizadevajo uvesti različne kazalnike, ki lahko odražajo stanje okolja in naravnih virov, blaginje in kakovosti življenja. Te kazalnike bi bilo treba uporabljati poleg bruto domačega produkta (BDP). Doslej so se sicer le nekateri teh kazalnikov (npr. intenzivnost CO₂ in indeks človekovega razvoja) na široko uporabljali za nakazovanje določenih potreb politike. V okviru Agende 21 so bile vlade že pozvane, naj razvijejo kazalnike trajnostnega razvoja in računovodenje ravnanja z okoljem. Vendar je bil napredek počasen in neenakomeren. Na konferenci Rio+20 je treba spodbuditi preglednost nacionalnega poročanja in se dogovoriti o uporabi računovodenja ravnanja z okoljem ter trdnih kazalnikov na nacionalni in svetovni ravni, s katerimi bi poleg BDP merili napredek v širšem smislu.

3.4. Boljše upravljanje in tesnejša vključenost zasebnega sektorja

Strukture upravljanja imajo zelo pomembno vlogo, kadar gre za trajnosten razvoj, vzpostavljanje okolju prijaznejšega gospodarstva in izkoreninjenje revščine, čeprav velja splošno soglasje, da so obstoječe strukture upravljanja potrebne temeljite reforme. Predvsem so potrebne reforme na štirih pomembnih področjih.

Treba je okrepiti in poenotiti *upravljanje na področju trajnostnega razvoja* znotraj Združenih narodov, med drugim z večjo uskladtivjo in politično povezanostjo med dejavnostmi, ki se izvajajo v okviru treh stebrov – gospodarskega, socialnega in okoljskega. Znotraj ZN potekajo številna prizadevanja, kot so izboljšani mehanizmi usklajevanja med posameznimi službami in v okviru pobude „Enotni v ukrepih“, katere namen je, spodbujati enotnost sistema ZN na področjih razvoja, humanitarne pomoči in okolja. Tudi pri soodvisnih vprašanjih, kot so podnebne spremembe, je potrebno večje poenotenje. Take procese je treba okrepiti. Čeprav je pomembna krepitev mednarodnega upravljanja na področju trajnostnega razvoja, pa ne smemo zanemariti niti ustreznih *regionalnih, nacionalnih in lokalnih struktur*.

V primerjavi s svetovnimi ekonomskimi strukturami je *mednarodno upravljanje na področju okolja* šibko. Razloge za to je treba iskati v institucionalni razdrobljenosti, pomanjkanju občutka odgovornosti pri izvajanju dogovorjenih politik, pomanjkanju močnega in avtoritativnega vodje v sistemu svetovnega upravljanja in pomanjkanju človeških in finančnih virov. Obenem nove vloge in odgovornosti gospodarstev v vzponu niso ustrezno opredeljene. V zadnjem desetletju so potekali poskusi izboljšanja mednarodnega upravljanja na področju okolja (nazadnje v okviru posvetovalne skupine na visoki ravni pod okriljem UNEP oz. helsinško-nairobijski proces), vendar je bil doslej dosežen komaj kak otipljiv napredek.

Z mednarodnim upravljanjem gospodarstva in družbe se ukvarjajo številne institucije. Mednarodne finančne institucije, kot sta Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad, ter regionalne banke za razvoj, kot so Azijska razvojna banka, Medameriška razvojna banka, Afriška razvojna banka, Evropska banka za obnovo in razvoj ter Evropska investicijska banka, imajo osrednjo vlogo v mednarodni gospodarski politiki in ukrepih. Tudi vloga Svetovne trgovinske organizacije pri reguliranju svetovne trgovine je bistvena. Obenem institucije, kot je Mednarodna organizacija dela in drugi organi ZN, igrajo pomembno vlogo pri opredeljevanju vprašanja zaposlovanja in sociale. Vsaka teh institucij bo morala prispevati svoje k vzpostavljanju okolju prijaznejšega svetovnega gospodarstva.

V agendi 21 in Johannesburgem načrtu za uresničevanje je poudarjena pomembna vloga **nedržavnih akterjev** oziroma t.im. „pomembnih skupin“, ki vključujejo domorodna ljudstva, ženske, mladino, delavce, kmete, lokalne uprave, znanstvene kroge, poslovni in industrijski sektor ter nevladne organizacije. Vendar sta njihova vloga in vpliv dokaj omejena, zato ju je treba okrepiti. Zlasti bo treba poskrbeti za večjo **vključenost poslovnega sektorja**. Mnoga podjetja, zlasti na področju prehrane, pijač in kemične industrije, so se že zavezala k okolju prijaznejšemu delovanju. To je treba nadgraditi z bolj dinamičnimi javno-zasebnimi partnerstvi, novimi poslovnimi mrežami in povezavami ter možnostmi financiranja, ki pospešujejo okolju prijaznejše gospodarstvo in inovacije.

4. PREDLAGANA PODROČJA UKREPOV ZA KONFERENCO RIO+20

4.1. Okvir za doseganje rezultatov

Za nov zagon trajnostnega razvoja je na konferenci Rio+20 treba doseči skupno vizijo za spremembe na podlagi okvira odločitev za določene ukrepe. Kot bistvene sestavine skupnega izida je mogoče opredeliti naslednje:

- Širok politični „apel“ s skupno, ambiciozno vizijo in cilji.
- Sklop specifičnih ukrepov na mednarodni, regionalni in nacionalni ravni, opredeljenih v obliki „načrta za okolju prijazno gospodarstvo“.
- Instrumentarij političnih pristopov in primerov najboljše prakse, ki jih je treba uporabiti za uresničitev dogovorjenih ciljev.
- Mehanizem za spodbujanje in spremljanje skupnega napredka.

Načrt za okolju prijazno gospodarstvo lahko zagotovi, da se bodo zaveze izpolnjevale tudi po zaključku konference Rio+20, in zagotavlja sistematično izpolnjevanje skupne vizije in ciljev. V njem se lahko opredeli vrsta mednarodnih, regionalnih in nacionalnih ukrepov z mejniki, kazalniki in cilji ter mehanizmi za spremljanje skupnega napredka.

Načrt za okolju prijazno gospodarstvo lahko na podlagi obstoječih pobud in ob upoštevanju razlik med državami vsem državam pomaga pospešiti napredek v smeri okolju prijaznega gospodarstva. Pomembno je, da se v okviru splošnih gospodarskih in razvojnih politik in načrtov držav določijo strategije za okolju prijaznejše gospodarstvo. Takšne strategije, ki jih je treba oblikovati od „spodaj navzgor“, morajo vsebovati cilje in časovne roke za ukrepe na nacionalnih in ustrezno tudi regionalnih ravneh. Ukrepi morajo temeljiti na obstoječih prizadevanjih; možno jih je tudi vključiti v nacionalne gospodarske in razvojne strategije, poleg tega pa je v ta sklop mogoče vključiti tudi strategije za nizke emisije ogljika ter načrte

za trajnostno porabo in proizvodnjo. Po potrebi lahko v skladu z nacionalnimi razvojnimi strategijami pomoč ponudijo tudi države donatorke in mednarodne organizacije. Pri oblikovanju specifičnih ukrepov lahko države uporabijo instrumentarij najboljših praks in političnih pristopov.

Vendar za vzpostavitev okolju prijaznejšega gospodarstva ne bodo dovolj le prizadevanja posameznih držav. Ker mnogi izzivi zahtevajo odziv na svetovni in regionalni ravni, mora načrt za okolju prijazno gospodarstvo vsebovati tudi ukrepe na svetovni in regionalni ravni.

Za spremljanje napredka v smeri okolju prijaznega gospodarstva je treba ugotoviti in oblikovati glavne kazalnike ter skupen svetovni sistem okoljskega in družbenega računovodenja poleg obstoječega gospodarskega računovodenja. To bi temeljilo na obstoječih pobudah, kot je mednarodni sistem enotnega okoljsko-gospodarskega računovodenja (SEEA), indeks človekovega razvoja v okviru UNDP in Merjenje napredka družb v okviru OECD. Dober primer je lahko tudi regulativni okvir okoljskih računov, ki ga načrtuje EU.

Na podlagi političnih razsežnosti iz oddelka 3 („kaj“, „kako“ in „kdo“) je v naslednjih oddelkih predlagan začetni sklop specifičnih ukrepov, ki bi lahko bili sestavni del načrta za okolju prijazno gospodarstvo.

4.2. Ukrepi na področju virov, materialov in naravnega kapitala

Rio+20 mora obnoviti zaveze za spodbujanje trajnostnega upravljanja z vodami. To je mogoče doseči z vzpostavitvijo ***mednarodnih partnerstev na področju upravljanja z vodami***. Ta bi lahko temeljila na pobudi EU v zvezi z vodo in jo razširila. Ta pobuda je prispevala k boljšemu upravljanju in gospodarjenju z vodo, a je dala večji poudarek gospodarskim vidikom in večjemu sodelovanju podjetij. Obravnavati je treba tudi mednarodno upravljanje povodij, zlasti v okviru čezmejnih rečnih komisij.

Ustanovijo se lahko tudi partnerstva za ***povečanje dostopa do energije in varnosti preskrbe z energijo ter spodbujanje obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti***. Ta lahko temeljijo na obstoječih ukrepih, kot so partnerstvo med EU in Afriko na področju energije (AEEP), regionalni investicijski instrumenti EU, skrbniški sklad EU-Afrika za infrastrukturo, sklad za energijo AKP in svetovni sklad za energetske učinkovitost in obnovljive vire energije (GEEREF), ki bi lahko zagotovila izkušnje na področju mobilizacije zasebnih naložb za takšna partnerstva.

Da bi okrepili varstvo ***morskega okolja in oceanov***, je treba države, ki tega še niso storile, spodbuditi, da ratificirajo Konvencijo Združenih narodov o pomorskem pravu (UNCLOS). Potrebne so nove pobude za varstvo in ohranjanje območij, ki presegajo nacionalno jurisdikcijo („odprto morje in globokomorsko dno“), npr. z izvedbenim sporazumom na podlagi konvencije UNCLOS. Da bi na teh območjih ohranili morsko biotsko raznovrstnost, je treba na podlagi sporazuma določiti večnamenska zaščitena morska območja in zagotoviti dostop do poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz uporabe genetskih in drugih virov. V sporazumu je treba določiti tudi mehanizme nadzora in izvrševanja. Posebno pozornost je treba nameniti oblikovanju svetovnega akcijskega programa za boj proti morskim odpadkom in onesnaženju.

Določiti je treba dejavnosti za spodbujanje ***trajnostnega kmetijstva, izrabe zemljišč in varnosti prehrane***. Pri tem je treba upoštevati obstoječe pobude za trajnostno kmetijstvo, ki temeljijo na mnogostranskih ukrepih (npr. FAO), regionalnih dejavnostih (npr. ekološkem

kmetijstvu) in poslovnih pobudah. Poleg tega bi se lahko oblikovala **mednarodna partnerstva o živilskem blagu**, s katerimi bi poraba in proizvodnja živilskega blaga postala bolj trajnostna. Ker je kmetijstvo odvisno od kakovosti zemlje, je treba okrepiti prizadevanja za izboljšanje kakovosti zemlje in boj proti širjenju puščav. To bi lahko vključevalo pripravo svetovne gospodarske ocene stroškov in koristi izboljšanja kakovosti zemlje. Pobude bi lahko vključevale dodatno spodbudo svetovnemu partnerstvu za prst in izvedbene storitve za svetovno spremljanje rabe zemljišč kot del globalnega sistema sistemov za opazovanje zemlje (GEOSS).

Partnerstva z vladami, civilno družbo in zasebnim sektorjem lahko pripomorejo k spodbujanju **trajnostnega upravljanja gozdov** in boju proti njihovem krčenju. Takšna partnerstva lahko temeljijo na uspešnem pristopu FLEGT (programa EU za izvajanje zakonodaje o gozdovih, upravljanje in trgovanje z njim) in začetnih izkušnjah z REDD+.

Zdaj je primeren čas za vzpostavitev trdnjše in bolj usklajene **mednarodne ureditve o kemikalijah in nevarnih snoveh** in konferenca Rio+20 je lahko začetek procesa za doseg take ureditve. Temeljila bi na predhodnih obvezah, kot je strateški pristop k mednarodnemu ravnanju s kemikalijami (SAICM), kot tudi na izkušnjah, pridobljenih s pristopom EU k ravnanju s kemikalijami. Ureditev (verjetno v obliki okvirne konvencije) bi moral usmerjati cilj, določen v Johannesburgu, v skladu s katerim je treba do leta 2020 kemikalije uporabljati in proizvajati na način, ki ne povzroča znatnih škodljivih posledic za okolje in zdravje ljudi. Pri ureditvi je treba upoštevati projekt o svetovnih napovedih na področju kemikalij (Global Chemicals Outlook), ki ga pripravlja UNEP, kot tudi prizadevanja, ki potekajo na področju možnosti financiranja, ki bi državam v razvoju pomagale pri reševanju izziva vse bolj globalne industrije kemikalij in odpadkov. Ureditev mora vključevati merila za opredelitev kemikalij in snovi v globalnem interesu ter okvir za oceno snovi.

Za reševanje vseh navedenih izzivov bo potrebna doslej neprimerljiva **raven znanstvenega in tehnološkega sodelovanja** na svetovni ravni, zato bo treba vzpostaviti mehanizem svetovnega znanstvenega in raziskovalnega sodelovanja glede družbenih izzivov svetovnega pomena (npr. omejenih virov, podnebnih sprememb, oceanov).

4.3. Zagotavljanje gospodarskih inštrumentov ter finančnih sredstev in naložb za človeški kapital

Konferenca Rio+20 bi morala spodbuditi države, zlasti industrializirana gospodarstva in gospodarstva v vzponu, k oblikovanju nacionalnih in regionalnih **shem za trgovanje z emisijami ogljika**, z namenom stroškovno čim učinkoviteje zmanjšati emisije in zagotoviti podlago za prihodnji mednarodni trg z ogljikom. Takšni instrumenti lahko igrajo pomembno vlogo pri inovativnem pridobivanju finančnih sredstev.

Poleg tega je treba na konferenci Rio+20 določiti usklajen niz ukrepov, ki bi ga izvajale države članice za opredelitev in postopno odpravo **okolju škodljivih subvencij**, ukrepe pa morajo spremljati cilji in časovni roki. Pri tem lahko zgled ponudi zaveza skupine G20 za odpravo subvencij za fosilna goriva. Pri takšni pobudi bi se uporabile smernice in primeri dobre prakse odprave škodljivih subvencij v preteklosti.

Za usmerjanje in izkoriščanje sredstev za okolju prijazno gospodarstvo je treba na konferenci Rio+20 priporočiti utrditev in **okrepitev obstoječih strategij in možnosti financiranja** ali po potrebi oblikovati **nove javno-zasebne finančne sheme**. Organizacije za razvoj (npr. Program Združenih narodov za razvoj) in mednarodne finančne institucije (npr. Svetovna banka ali

druge večstranske razvojne banke, Evropska investicijska banka, Sklad za svetovno okolje) bi morale imeti veliko vlogo in se zavezati, da bodo oblikovale okolju prijazne strategije financiranja, ki lahko ponudijo oprijemljive rezultate. Ravno tako morajo sodelovati zasebne banke, zavarovalnice in pokojninski skladi. Pomemben cilj navedenih možnosti in shem financiranja bi morala biti pomoč najmanj razvitim državam ter malim in srednje velikim podjetjem.

V državah v razvoju bo uradna razvojna pomoč še vedno pomenila pomemben vir naložb. EU si še vedno prizadeva, da bi do leta 2015 obseg pomoči povečala na 0,7 % bruto nacionalnega dohodka. Trenutno EU prispeva približno 58 % svetovne pomoči. Uradna razvojna pomoč bo še vedno na voljo in lahko pripomore k izvajanju nacionalnih in regionalnih okolju prijaznih strategij partnerskih držav v okviru nacionalnih razvojnih načrtov. V tem okviru bi programi, kot je EU SWITCH, ki spodbuja trajnostno porabo in proizvodne prakse v Aziji, lahko postali del svetovnega prizadevanja za trajnostno porabo in proizvodnjo.

Konferenca Rio+20 mora določiti **programe usposabljanja za okolju prijazna znanja in veščine** na prednostnih področjih, kot so energetika, kmetijstvo, gradbeništvo, upravljanje naravnih virov, odpadki in recikliranje. Prehod na okolju prijazno gospodarstvo bo zagotovil nova delovna mesta in nadomestil druga, pri tem pa bo potrebno *preusposabljanje* obstoječe delovne sile. To lahko vključuje sheme za zaščito interesov delavcev, zagotovitev socialnega varstva in formalizacijo neuradnega dela, npr. na temelju prizadevanj Mednarodne organizacije za delo (ILO) za zagotavljanje pravičnega prehoda. Potrebni so tudi programi za usposabljanje mladine. Ti morajo podpirati prehod s šolskega izobraževanja na delovno mesto na podlagi posebnega usposabljanja in spodbujati države, da v nacionalne učne načrte sekundarnega izobraževanja vključijo okolju prijazna znanja in veščine.

4.4. Izboljšanje upravljanja

Za pospešitev svetovnih prizadevanj za okolju prijaznejše in bolj trajnostno gospodarstvo ter odpravo revščine je potrebno boljše in učinkovitejše svetovno upravljanje. To bi moralo vsem zainteresiranim stranem zagotoviti priložnost za sodelovanje in vložitev lastnega prispevka.

Na voljo je več možnosti za **krepitev trajnostnega upravljanja razvoja** v okviru Združenih narodov. Ena možnost je okrepiti vlogo Ekonomskega in socialnega sveta ZN pri trajnostnem razvoju, pri čemer imajo gospodarski, socialni in okoljski steber enak pomen. Alternativen pristop je posodobitev Komisije ZN za trajnostni razvoj tako, da ta postane bolj stalen organ z razširjenimi funkcijami. Takšna prizadevanja je treba okrepiti, da se zagotovi, da vsi zadevni organi ZN dajejo veliko močnejši poudarek trajnostnemu razvoju. V številnih primerih so mogoča izboljšanja v okviru sedanjih pooblastil.

Program ZN za okolje je treba okrepiti na podlagi priporočil nairobijsko-helsinškega procesa UNEP, katerih cilj je **okrepiti mednarodno upravljanje na področju okolja**. To lahko poteka na različne načine: i) okrepitev UNEP v okviru obstoječih pooblastil; ii) okrepitev UNEP z novimi nalogami in odgovornostmi; iii) ustanovitev svetovne večstranske okoljske organizacije, npr. s preobrazbo UNEP v specializirano agencijo ZN (kot je ILO). Zadnja možnost, ki bi vključevala sprejetje pravno zavezujoče pogodbe, bi bila najbolj obetavna za izboljšanje mednarodnega okoljskega upravljanja in dosego napredka pri prizadevanjih za svetovni trajnostni razvoj. Obenem je jasno, da imajo vse možnosti svoje prednosti in slabosti in jih bo treba nadalje proučiti.

Kot del okrepitve mednarodnega okoljskega upravljanja je treba pospešiti prizadevanja na področju racionalizacije in okrepitve sistema mnogostranskih okoljskih dogovorov.

Upravljanje različnih večstranskih dogovorov na področju okolja se lahko ob upoštevanju njihove neodvisnosti znatno racionalizira, podvajanja pa zmanjšajo, s čimer bo vzpostavljena boljša platforma za zagotavljanje usklajenega in osredotočenega političnega nadzora in vodstva, obenem pa se bodo spodbujali ugodni pogoji za okolju prijazno rast.

Znotraj ZN je potrebna **močnejša krepitev upravne usposobljenosti za okolje**. To mora vključevati krepitev okoljskega strokovnega znanja in izkušenj ter ozaveščenosti glede okolju prijaznega gospodarstva znotraj skupin posameznih držav v ZN, da bi bila ta tema postavljena v ospredje nacionalnih programov, da se poveča obseg strokovnega znanja in izkušenj v regionalnih uradih ZN/UNEP ter da se oblikuje sistemski okvir za krepitev upravne usposobljenosti za izvajanje večstranskih okoljskih dogovorov. Okrepiti je treba tudi zmožnosti za spremljanje svetovnega okolja.

Ker so podjetja gibalno gospodarstva, je treba na konferenci Rio+20 okrepiti **udeležbo zasebnega sektorja**. Podjetja in civilna družba morajo imeti pomembno vlogo pri številnih **partnerstvih in shemah**, predlaganih v tem sporočilu, npr. na področju voda, energetike, živil, gozdov in financiranja.

5. POT NAPREJ

Čeprav je bil od vrha v Riu de Janeiru leta 1992 na nekaterih področjih dosežen napredek v smeri trajnostnega razvoja, smo še vedno soočeni z veliki svetovnimi okoljskimi, gospodarskimi in družbenimi izzivi. V tem Sporočilu so opredeljena začetna stališča Komisije v okviru priprav na konferenco Rio+20.

Konferenca Rio+20 je pomembna priložnost za spodbujanje trajnostnega razvoja po vsem svetu. Vendar ne sme ostati zgolj pri izjavah o dobrih namenih, temveč so potrebni konkretni ukrepi, da bo Rio+20 pomemben mejnik na poti do okolju prijaznega gospodarstva in boljšega upravljanja. EU je pripravljena na razprave z vsemi državami in akterji o tem, kako je mogoče v pripravah na Rio+20 dodatno oblikovati to agendo. Vse države in vsi akterji si morajo v skupnem sodelovanju prizadevati, da bodo rezultati konference Rio+20 ustrezni glede na naše globalne izzive. Skupaj moramo zagotoviti konkretne in učinkovite ukrepe, ki bodo imeli realen učinek po vsem svetu.

Priloga

Strategija Evropa 2020: Cilji in vodilne pobude

Krovni cilji

- (1) 75 % prebivalstva v starosti od 20 do 64 let mora imeti zaposlitev;
- (2) 3 % BDP EU je treba nameniti raziskavam in razvoju;
- (3) uresničiti je treba podnebne in energetske cilje „20/20/20“, kar pomeni 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, 20-odstotni delež obnovljive energije in 20-odstotno izboljšanje energetske učinkovitosti (vključno s še višjim, 30-odstotnim zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov, če bodo pogoji za to primerni);
- (4) delež mladih, ki se odločijo za zgodnjo opustitev šolanja, mora biti pod 10 % in vsaj 40 % mladih mora uspešno zaključiti terciarno izobraževanje;
- (5) revščina naj bi ogrožala 20 milijonov ljudi manj kot danes.

Vodilne pobude

- (1) **„Unija inovacij“** za izboljšanje okvirnih pogojev in dostopa do financiranja raziskav in inovacij, da bi lahko inovativne zamisli pretvorili v proizvode in storitve, ki ustvarjajo rast in delovna mesta.
- (2) **„Mladi in mobilnost“** za povečanje uspešnosti izobraževalnih sistemov in olajšanje vstopa mladih na trg dela.
- (3) **„Evropski program za digitalne tehnologije“** za hitrejšo vzpostavitev hitrega interneta in izkoriščanje prednosti enotnega digitalnega trga v gospodinjstvih in podjetjih.
- (4) **„Evropa, gospodarna z viri“** za prekinitev vezi med gospodarsko rastjo in porabo virov, podporo prehodu v nizkoogljično gospodarstvo, povečanje uporabe obnovljivih virov energije, posodobitev prometnega sektorja in spodbujanje energetske učinkovitosti.
- (5) **„Industrijska politika za dobo globalizacije“** za izboljšanje poslovnega okolja, zlasti za mala in srednja podjetja, in podporo razvoju močne in vzdržne industrijske osnove, s katero bo mogoče konkurirati na svetovnih trgih.
- (6) **„Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta“** za posodobitev trgov dela ter okrepitev vloge in položaja ljudi z razvijanjem njihovih znanj in spretnosti v vsem življenjskem obdobju, da bi povečali vključevanje delavcev in bolje uskladili povpraševanje po delovni sili in njeno ponudbo, tudi z mobilnostjo delavcev.
- (7) **„Evropska platforma za boj proti revščini“** za zagotovitev socialne in teritorialne kohezije, tako da bodo imeli od rasti in novih delovnih mest korist vsi ljudje in da bodo ljudje, ki se spopadajo z revščino in socialno izključnostjo, lahko dostojno živeli in se aktivno vključevali v družbo.